

Semih İdiz

Batı Esad'ı henüz gözden çıkaramıyor

Ankara'da ne hükümet yetkililerinde ne de dışışleri çevrelerinde Beşar El Esad'ın ülkesindeki krizi çözebileceğine dair fazla inanç kalmadı. Geçen hafta Roma'daki Libya toplantısına uçarken açıklamalarda bulunan Dışışleri Bakanı Davutođlu'nun sözleri de buna kanıt.

Aslı Aydıntaşbaş'ın aktardığına göre, "Beşar Esad reforma hayır demiş değil ama zamana yayabileceğini düşünüyor" diye konuşan Davutođlu, "Fakat zamanında bazı şeyleri yapmakta geç kaldı. Şimdi artık bazı şeyler anlamını yitirdi. Artık Suriye'de şok gelişme istiyoruz" diye eklemiştir.

Böylece Ankara'nın Esad'ı henüz gözden çıkarmaya razı olmadığı görülüyor. Bunu bu aşamada Başbakan Erdoğan'ın Esad ile olan özel ilişkilerine bağlamak da doğru olmaz. AKP iktidarı Kaddafi'yi gözden çıkardığı gibi gerekirse Esad'ı da gözden çıkaracaktır.

Fakat bunu şimdi yapamıyor. Sık sık belirtildiği gibi, Suriye'de çıkacak bir iç savaş ne Tunus, ne Mısır, ne de Yemen veya Libya'ya benzer. Böyle bir savaşın ülkeyi bölmekle kalmayacağını, Ortadođu'yu da ciddi bunalıma sürükleyeceğini artık herkes anlamış durumda.

Hal böyle olunca, Türkiye'nin - fazla umutlu olmasa da - reformları hızlandırması için Esad'ı hala ikna etmeye çalışacağı anlaşılıyor. Batı'nın da benzeri bir yaklaşım içinde olması ise işin ilginç yanı. Özetle Batılı ülkeler de Esad'ı henüz gözden çıkarmaya razı değiller.

ABD ve AB'nin Suriye'ye tek taraflı olarak uygulamaya karar verdikleri yaptırımlardaki çok önemli bir ayrıntı da zaten bunu gösteriyor. ABD'nin bundan 10 gün kadar önce aldığı yaptırımlar kararı ile AB'nin cuma günü aldığı yaptırımlar kararında Beşar El Esad'ın hedef alınmaması dikkat çekiyor.

Bu yaptırımlarla sadece Baas rejiminin kilit bazı isimleriyle Esad'ın yakın çevresinden bazı kişiler hedef alınıyor. Bu arada yaptırımların ülkenin petrol sanayini ve ihracat sektörünü hedef almaması ayrıca dikkat çekiyor. Bundan da ülkeyi çökertmek gibi bir niyetin olmadığı anlaşılıyor.

Amerikalı ve Avrupalı yetkililer, bu ilginç durumun nedenlerini net bir şekilde açıklamazken sadece, "gelişmelere göre Esad'ın da yaptırımlar rejimine dahil edilebileceğini" söylemekle yetiniyorlar.

Suriye'nin "mutlak lideri" olması nedeniyle Esad'ın bugüne kadar yaşananlardan bizzat sorumlu tutulması gerekirken, bu yaklaşımın benimsenmiş olması tabii ki manidar. Burada bizde pek üzerinde durulmayan bir hususun altının çizilmesi de gerekiyor.

Laik ve Batılı yaşam tarzına alışık olan Esad, koşulların el verdiği ölçüde Batı'ya her zaman yakın durmuştur. Bunu Avrupa'ya yaptığı resmi ziyaretlerinde ve verdiği demeçlerinde ABD hakkında söylediklerinde de görmek mümkün.

Öte yandan, Washington da Esad'a her zaman baskı uygulamış olsa bile, Şam ile diplomatik ilişkilerini hiçbir zaman kesmedi. Tam aksine, 2005'te diplomatik ilişkileri "maslahatgüzar" düzeyine indirdikten sonra, bu yılın başında bu ilişkileri tekrar büyükelçi düzeyine yükseltti.

Reuters ajansının Cuma günü bildirdiğine göre, "Esad'ın gitmesi için neden çağrıda

bulunmuyorsunuz?” sorusunu yanıtlayan bir Beyaz Saray yetkilisi, “Çünkü, Başkan Obama Suriye halkının önüne geçmek istemiyor” şeklinde muğlak bir açıklamada bulunmuş.

Bu elbette ki ikna edici bir açıklama değil. Belliki Ankara gibi Suriye’de yaşananları öngörmeyen Washington da Esad’ın apar topar gitmesi halinde arkasından ne geleceğini kestiremiyor. Özetle, burada “tanıdığın şeytan tanımadığın şeytandan iyidir” ilkesi işliyor.

Ülkenin can düşmanı olsa bile, İsrail’de de Esad’ın gitmesini “tehlikeli” olarak görenlerin bulunması, işin diğer bir garip yanı. Fakat, bu yaklaşım hesaplı ve bilinçli bir politikadan ziyade, ortaya çıkan belirsizliğin karşısında duyulan çaresizliğe işaret ediyor.

Buna rağmen, Davutođlu’nun yukarıdaki sözleri de kaçınılmaz bir gerçeğe işaret ediyor. Esad, gerçekten de zamanında bazı şeyleri yapmakta geç kaldı. Şimdi artık bazı şeyler anlamını yitirdi. Bu nedenle Esad’dan bu saatte medet ummak, olmayacak duaya amin demek gibi görünüyor.